

WYCIĄG Z PROTOKOŁU rozprawy

w sprawie prokuratora L. K.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący)

SSN Paweł Zubert (sprawozdawca)

Ławnik SN Józef Kowalski

Protokolant Anna Rusak

Sprawę wywołano o godzinie 12:20 – z uwagi na opóźnienie w rozpoznaniu poprzedniej sprawy z wokandy

(.....)

Sąd Najwyższy postanowił:

1. na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o Prokuraturze odwołanie Prokuratora Generalnego z dnia 23 kwietnia 2021 r. od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 9 lutego 2021 r., sygn. akt PK I SD [...], pozostawić bez rozpoznania jako wniesione po terminie;

2. na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o Prokuraturze odroczyć sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia na czas do 7 dni.

w W. w stanie spoczynku za winnego tego, że w dniu 29 maja 2019 roku w B., na ulicy T., kierując samochodem osobowym marki S. o numerze rejestracyjnym [...], nie zastosował się do sygnalizacji świetlnej na lewoskręcie w ulicę C., to jest do sygnalizatora S-3 nadającego sygnał czerwony i przejechał na tym kolorze sygnalizatora przez skrzyżowanie w ulicę C., które to zachowanie wyczerpało znamiona wykroczenia z art. 92 § 1 k.w., czym uchybił godności urzędu, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66, dalej nazywanej p.o.p.) w zw. z art. 104 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej nazywanej p.u.s.p.) w zw. z art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze i za to przewinienie, na podstawie art. 142 § 1 ust. 1 ustawy Prawo o prokuraturze, wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia.

W dniu 10 lutego 2021 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Pro-kuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego złożył wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia powyższego orzeczenia.

Zarządzeniem z dnia 22 lutego 2021 roku wezwano Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego o uzupełnienie braku formalnego wniosku z dnia 10 lutego 2021 roku poprzez wskazanie, czy dotyczy on całości rozstrzygnięcia, czy jedynie rozstrzygnięcia o karze.

Odpowiadając na powyższe zarządzenie, pismem z dnia 4 marca 2021 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wskazał, że wnosi o doręczenie odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze.

Odpis orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wraz z uzasadnieniem w zakresie kary doręczony został Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, który odstąpił od wniesienia środka odwoławczego. Ponadto odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem w oparciu o przepis art. 160 § 4 ustawy Prawo o prokuraturze, doręczono w dniu 12 kwietnia 2021

roku Prokuratorowi Generalnemu oraz Prokuratorowi Krajowemu, pouczając o prawie złożenia odwołania w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.

Odwołanie od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, na niekorzyść obwinionego, w dniu 26 kwietnia 2021 roku, wywiódł wyłącznie Prokurator Generalny, podnosząc zarzuty:

1. obrazy przepisów prawa materialnego poprzez zakwalifikowanie przewinienia dyscyplinarnego przypisanego obwinionemu z art. 137 § 1 p.o.p. w zw. z art. 104 § 2 p.u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 p.o.p. zamiast prawidłowo z art. 104 § 2 p.u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 p.o.p., a także zastosowanie przy podstawie wymiaru kary dyscyplinarnej art. 142 § 1 p.o.p., zamiast prawidłowo art. 104 § 3 p.u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 p.o.p.;
2. rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej wymierzonej obwinionemu w aspekcie jej łagodności w postaci kary upomnienia zamiast kary nagany, będącej wynikiem nieuwzględnienia w sposób właściwy rodzaju i wagi popełnionego przez obwinionego przewinienia dyscyplinarnego, mającego charakter umyślny i odpowiadającego jednocześnie znamionom wykroczenia określonego w art. 92 § 1 k.w. oraz niewłaściwego uwzględnienia zarówno stopnia społecznej szkodliwości i korporacyjnej szkodliwości czynu, jak też w należyty sposób celów, jakie kara dyscyplinarna winna spełniać w stosunku do sprawcy czynu, środowiska zawodowego oraz w odbiorze społecznym.

Formułując powyższe zarzuty Prokurator Generalny wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez:

1. zakwalifikowanie przewinienia dyscyplinarnego przypisanego obwinionemu z art. 104 § 2 p.u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 p.o.p.;
2. wymierzenie obwinionemu kary dyscyplinarnej nagany;
3. zastosowanie jako podstawy wymiaru kary dyscyplinarnej art. 104 § 3 pkt 2 p.u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 p.o.p.

Zarządzeniem z dnia 5 maja 2021 roku Przewodniczący Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze przyjął odwołanie Prokuratora Generalnego jako złożone w terminie.

Sąd Najwyższy ustalił co następuje.

Odwołanie Prokuratora Generalnego – jako wniesione po terminie – należało pozostawić bez rozpoznania. Wniosek taki Sąd Najwyższy wyprowadził dokonując analizy przepisów ustawy Prawo o prokuraturze oraz – w zakresie w niej nieuregulowanym – stosowanych odpowiednio przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Na wstępie zauważyć należy, że regulacje wprowadzone obowiązującą obecnie ustawą z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze całkowicie zreformowały zarówno tryb, jak i przebieg postępowania międzyinstancyjnego. W uprzednio obowiązującej ustawie z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze (Dz.U.2011.270.1599, dalej zwana u.o.p.) ustawodawca nałożył na sąd dyscyplinarny I instancji powinność sporządzenia uzasadnienia orzeczenia z urzędu (art. 82 ust. 1 u.o.p.) oraz doręczenia go rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu (art. 82 ust. 2 u.o.p.). Dopiero zatem doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem uruchamiało bieg terminu do podjęcia aktywności odwoławczej przez strony. Jakakolwiek wcześniejsza inicjatywa w tym zakresie nie była wymagana. W kontekście uprawnień do składania środków zaskarżenia wskazać należy, że Prokurator Generalny był podmiotem o szczególnym statusie, ponieważ przysługiwało mu prawo wniesienia kasacji od orzeczenia sądu dyscyplinarnego II instancji w terminie 3 miesięcy od daty doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem (art. 83 ust. 4 pkt 2 u.o.p.), natomiast dla stron termin ten wynosił 30 dni (art. 83 ust 4 pkt 1 u.o.p.).

Przedstawiony stan prawny uległ zmianie po wejściu w życie obecnie obowiązującej ustawy Prawo o prokuraturze. Aktualnie, zgodnie z art. 160 § 1 p.o.p., uzasadnienie orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym sporządza się na piśmie na wniosek Prokuratora Generalnego, rzecznika dyscyplinarnego lub obwinionego. Wykładnia językowa powołanej normy nie pozostawia wątpliwości, że ustawodawca zwolnił korporacyjny sąd dyscyplinarny od obowiązku sporządzania z urzędu pisemnych motywów orzeczenia, uzależniając go od woli stron postępowania lub Prokuratora Generalnego. Rozwiązanie to wskazuje również na zrównanie uprawnień stron postępowania i Prokuratora Generalnego w odniesieniu do możliwości żądania sporządzenia pisemnego uzasadnienia orzeczenia. Termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wynosi 7 dni od daty ogłoszenia orzeczenia (art. 160 § 2 p.o.p.). Należy również zwrócić uwagę, że przepis art. 160 § 1 p.o.p. dotyczy wyłącznie

orzeczeń Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, natomiast w sytuacji, gdy sądem dyscyplinarnym I instancji będzie Sąd Najwyższy orzekający w Izbie Dyscyplinarnej (art. 145 § 1 pkt 1 lit. b) pisemne uzasadnienie wyroku powinno zostać sporządzone zgodnie z regułami wskazanymi w stosowanych odpowiednio przepisach art. 422-424 k.p.k. W ocenie Sądu Najwyższego nie ulega również wątpliwości, że do wniosku złożonego na podstawie art. 160 § 1 p.o.p. należy stosować przepis art. 422 § 2 k.p.k., nakazujący wskazanie zakresu sporządzanego uzasadnienia.

W dalszej kolejności należy wskazać, że krąg podmiotów uprawnionych do złożenia środka odwoławczego od orzeczenia sądu meriti ustawodawca określił w przepisie art. 162 § 1 p.o.p., zgodnie z którym prawo do złożenia odwołania od orzeczenia sądu dyscyplinarnego I instancji przysługuje Prokuratorowi Generalnemu, Prokuratorowi Krajowemu, obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu. W żadnym z przepisów p.o.p. nie wskazano terminu, w którym ten środek powinien być wywiedziony. W ocenie Sądu Najwyższego, wobec braku uregulowania tego zagadnienia w ustawie Prawo o prokuraturze, odpowiednie zastosowanie winien znaleźć tu przepis art. 445 § 1 k.p.k., zgodnie z którym termin do złożenia odwołania wynosi 14 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem. Co szczególnie istotne w realiach niniejszej sprawy - zgodnie ze stosowanym odpowiednio przepisem art. 445 § 2 k.p.k. - odwołanie wniesione przed upływem terminu złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wywołuje skutki określone w art. 422 i podlega rozpoznaniu; odwołanie takie można uzupełnić w terminie określonym w art. 445 § 1 k.p.k.

Badając warunki formalne złożonego w niniejszej sprawie odwołania Sąd Najwyższy miał również w polu widzenia przepis art. 160 § 4 p.o.p., w którym ustawodawca przewidział obowiązek doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem wnioskodawcy oraz Prokuratorowi Generalnemu oraz przepis art. 162 § 5 p.o.p., w którym ustawodawca wprowadził obowiązek doręczania Prokuratorowi Generalnemu orzeczenia wraz z uzasadnieniem, w każdym przypadku, gdy uzasadnienie zostało sporządzone.

Dokonując wykładni przepisu art. 160 § 4 p.o.p. Sąd Najwyższy uznał, iż obowiązek wynikający z tego przepisu ma charakter informacyjny, z racji pozycji Prokurator Generalnego, który jest przełożonym prokuratorów powszechnych jednostek

organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej (art. 13 § 2 p.o.p.) i jako przełożony może realizować wobec podległych prokuratorów szereg kompetencji władczych, a zatem powinien mieć pełną wiedzę o zapadających wobec swoich podwładnych orzeczeniach dyscyplinarnych. Zarówno wykładnia językowa, jak i wykładnia wynikająca z systematyki przepisów ujętych w art. 160 p.o.p. prowadzi do wniosku, że przepis § 4 dotyczy orzeczeń Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Z kolei wykładnia funkcjonalna tego przepisu nakazuje przyjąć, że doręczenie Prokuratorowi Generalnemu orzeczenia wraz z uzasadnieniem w oparciu o przepis art. 160 § 4 p.o.p. nie daje możliwości wywiedzenia odwołania, o ile wcześniej Prokurator Generalny nie złożył wniosku wskazanego w art. 160 § 1 p.o.p. Przyjęcie odmiennego poglądu prowadziłoby do nadmiernego wzmocnienia pozycji Prokuratora Generalnego w postępowaniu dyscyplinarnym, albowiem mógłby on składać środki zaskarżenia zarówno w sytuacji, gdy sam złoży wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia orzeczenia, jak i w sytuacji, gdy taki wniosek złoży obwiniony, jego obrońca lub rzecznik dyscyplinarny. Przyjęcie takiego poglądu nasuwałoby również szereg wątpliwości, zwłaszcza dotyczących możliwego zakresu i kierunku środka odwoławczego, w szczególności w sytuacji złożenia przez obwinionego i jego obrońcę wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia w odniesieniu do niektórych czynów zarzucanych obwinionemu lub jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o karze (stosowany odpowiednio przepis art. 422 § 2 k.p.k.). Jednocześnie Prokurator Generalny, nie uczestnicząc osobiście w rozprawie przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym, nie mógłby złożyć środka odwoławczego, jeśli nie złożyłby uprzednio wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia orzeczenia i jeśli takiego wniosku nie złożyłaby żadna ze stron. Przyjęcie, że doręczenie Prokuratorowi Generalnemu odpisu orzeczenia w oparciu o art. 160 § 4 p.o.p. daje możliwość wywiedzenia odwołania spowodowałoby nadto, że postępowanie międzyinstancyjne po wydaniu orzeczenia przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym toczyłoby się według zupełnie innych zasad niż postępowanie po wydaniu orzeczenia w sytuacji, gdy sądem I instancji byłby Sąd Najwyższy orzekający w Izbie Dyscyplinarnej, czego w świetle wykładni systemowej nie sposób zaakceptować.

Przedstawionej oceny nie zmienia również treść powołanego wyżej przepisu art. 162 § 5 p.o.p. Podkreślić należy, że w ocenie Sądu Najwyższego przepis ten dotyczy wyłącznie orzeczeń wydanych przez sąd dyscyplinarny II instancji i podobnie jak art. 160 § 4 p.o.p. wprowadza obowiązek o charakterze informacyjnym. Za taką interpretacją przemawia przede wszystkim wykładnia oparta o systematykę tego przepisu, albowiem § 1 art. 162 p.o.p. wskazuje krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia odwołania, a zatem dotyczy postępowania drugoinstancyjnego. Przy przyjęciu innej interpretacji, przepis art. 162 § 5 stanowiłby w części zbędne powtórzenie obowiązku ujętego już w treści art. 160 § 4 p.o.p.

Na procesowe konsekwencje nowych rozwiązań legislacyjnych, w powiązaniu z treścią art. 160 § 1 i 4 p.o.p., zwrócono już uwagę w piśmiennictwie (zob. A. Her-zog, *Zmiany w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów w Prawie o prokuraturze*, Prokuratura i Prawo 2016, nr 7-8, s. 184-208), formułując w szczególności pogląd, iż „strona, która zamierza skorzystać z prawa do zaskarżenia orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego, powinna dbać o złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia”. Zapatrywania te należy ocenić aprobowo.

Ze stanowiskiem o zrównaniu uprawnień procesowych Prokuratora Generalnego z innymi uczestnikami postępowania dyscyplinarnego w tym zakresie koresponduje także zmiana w pozycji ustrojowej rzeczników dyscyplinarnych, wprowadzona nową ustawą Prawo o prokuraturze. Wystarczy przypomnieć, że ustrojodawca zwiększył znacząco niezależność rzeczników dyscyplinarnych od Prokuratora Generalnego i innych prokuratorów pełniących stanowiska kierownicze. Rzecznicy dyscyplinarni powoływani są na okres ustawowo regulowanych kadencji, co zapobiega możliwościom wpływu na ich czynności. Zgodnie z ustawą żaden podmiot nie ma możliwości wydania kadencyjnemu rzecznikowi polecenia wykonania jakiejkolwiek czynności w toku postępowania dyscyplinarnego (jedynym wyjątkiem jest żądanie wszczęcia postępowania wyjaśniającego). Także więc z tych powodów nie sposób zgodzić się z założeniem, iż będący odrębnym podmiotem (quasi-uczestnikiem) postępowania dyscyplinarnego Prokurator Generalny mógłby korzystać z czynności procesowej podjętej przez rzecznika dyscyplinarnego.

Reasumując stwierdzić należy, że **warunkiem skorzystania przez Prokuratora Generalnego z uprawnienia do wywiedzenia odwołania od orzeczenia Sądu**

Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, zgodnie z art. 162 § 1 p.o.p., jest uprzednie złożenie wniosku o sporządzenia pisemnego uzasadnienia orzeczenia tego sądu (art. 160 § 1 p.o.p.) w terminie 7 dni od ogłoszenia orzeczenia (art. 160 § 2 p.o.p.) oraz wskazanie w tym wniosku zakresu, w którym uzasadnienie ma zostać sporządzone (art. 422 § 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 p.o.p.). Doręczenie Prokuratorowi Generalnemu odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem (art. 160 § 4 p.o.p.), sporządzonego na wniosek innego uczestnika postępowania, nie daje Prokuratorowi Generalnemu uprawnienia do wywiedzenia odwołania, o ile wcześniej nie złożył on również wniosku wskazanego w art. 160 § 1 p.o.p.

Przenosząc powyższe uwagi w realia niniejszej sprawy wskazać należy jeszcze raz, że orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wydane zostało w dniu 9 lutego 2021 roku. Wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia tego orzeczenia tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze złożył wyłącznie Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego. W terminie 7 dni od ogłoszenia orzeczenia przez sąd dyscyplinarny I instancji Prokurator Generalny nie złożył ani wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia, ani odwołania. Odwołanie zostało natomiast złożone przez Prokuratora Generalnego w dniu 26 kwietnia 2021 roku. Nastąpiło to zatem niewątpliwie z przekroczeniem ustawowego terminu. W związku z powyższym Sąd Najwyższy, kierując się dyspozycją art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 p.o.p., pozostawił odwołanie Prokuratora Generalnego bez rozpoznania.

(.....)

Rozprawę zakończono o godz. 13:10